

#เครียด บ้า ขำตัวตายไม่มีใครฟัง

รัฐทุ่มเทการแก้ปัญหาโควิดระบอบ จัดหาวัคซีน จัดรายการลดแลกแจกแถม แต่ก็เหมือนหยอดน้ำข้าวคนไข้โคมา สังคมไทยอยู่ในสภาพนี้ คนจำนวนมากเป็นทุกข์ไม่ได้รับการเยียวยา ไม่ได้รับการใส่ใจในการแก้ไขปัญหา จึงมีคนเครียด บ้า ขำตัวตายไม่น้อย แต่ส่วนใหญ่ตายทั้งเป็น

ที่เป็นข่าวขำตัวตายสองปีนี้มีอยู่เรื่อยๆ แต่ที่เป็นข่าวมีมากกว่า และที่เครียดจนเรียกว่าป่วยทางจิตคงมีมากกว่า 3 ล้านคนอันเป็นตัวเลขที่ผู้เกี่ยวข้องมักอ้าง ที่ไม่ได้แจ้งและไม่ได้รับการเยียวยาคงมากกว่าหลายเท่า

โควิดมาซ้ำเติม เพิ่มจำนวนคนป่วย คนทุกข์ คนเครียด แต่ก็ไม่เห็นรัฐบาล หน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจ ได้แต่ทุ่มเททุกอย่างกับการแก้ปัญหาโรคระบาด ไม่มีการนำเรื่องนี้มาวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ไข อย่างน้อยมีกลไกเพื่อบรรเทาสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ที่ยิ่งเลวร้ายหนักยิ่งขึ้นไปอีกเพราะข้าวยากหาแพง

โควิดมาขยายความเหลื่อมล้ำให้กว้างออกไป คนจนเพิ่มขึ้น คนป่วยมากขึ้นทั้งทางกายทางจิต คนตกงาน เงินออมหมด ไม่มีแม้แต่เงินซื้อข้าวกิน แม้จะมีรายการแจกเงิน แต่คนจำนวนไม่น้อยก็ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และที่ได้อีกก็ “ไม่พออย่าได้” ไม่มีระบบรองรับ ความเจ็บป่วยครั้งนี้สาหัสหนัก ยาแก้ปวด บรรเทาได้ชั่วคราวเท่านั้น

สังคมไทยต้องการ “คนฟัง” มากกว่าคนพูด ต้องการให้รัฐบาลฟัง ให้พรรคการเมืองฟัง นักการเมืองฟัง ให้ข้าราชการฟัง ฟังเสียงของประชาชนมากกว่านี้ พูดให้น้อยลง เทศน์ให้น้อยลง สั่งและสอนให้น้อยลง แล้วจะเข้าใจปัญหาและความทุกข์ของประชาชนมากกว่านี้ และจะตอบสนองและแก้ปัญหาได้ดีกว่านี้

เมื่อ 30 ปีก่อนตอนที่เกิดรสข. เกิดรัฐบาลที่พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น คุณโสมลิต บันเปี่ยมรักษ์ เป็นเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ไปเชิญปราชญ์ชาวบ้านสองท่าน คือ ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข้มเฉลิม จากแปดริ้ว กับพ่อบัวศรี ศรีสูง จากมหาสารคาม มาเป็นที่ปรึกษานายกฯ

บรรดานักวิชาการและเอ็นจีโอต่างก็ทักท้วงแนะนำพ่อบัวศรีว่า อย่าไปเป็นที่ปรึกษาให้เผด็จการ พ่อบัวศรีตอบว่า “ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 มา มีรัฐบาลทหาร รัฐบาลพลเรือนไหนที่เคยฟังเสียงชาวไร่ชาวนาบ้าง ถ้าหากพวกเขาเชิญผมไปเป็นที่ปรึกษา ผมจะไป อยากได้ลูกเสือต้องเข้าถ้าเสือ”

พ่อบัวศรีนั่งเครื่องบินไปกรุงเทพฯ เพื่อเข้าประชุมครั้งแรกปรากฏว่าป่วยหนัก เข้าโรงพยาบาล และถึงแก่กรรม 6 เดือนต่อมา และพลเอกสุจินดาก็เป็นนายกรัฐมนตรีเพียง วันอย่างที่เราทราบกัน

เล่าเรื่องนี้ไม่ใช่เพราะเห็นด้วยกับรัฐบาลทหาร แต่เห็นด้วยกับพ่อบ้าศรีว่า ที่ผ่านมามีรัฐบาลไหนที่ฟังเสียงของชาวไร่ชาวนาจริงๆ บ้าง เพราะคงได้ยิน แต่ไม่ฟัง ถ้าฟังจริง คงแก้ปัญหาได้ดีกว่านี้

และคงจะสร้างระบบเศรษฐกิจที่ อี เอฟ ชูมาเคอร์ คนเขียน “เล็กนั้นงาม” ตามชื่อเต็มของหนังสือที่ว่า เป็น “เศรษฐกิจที่เห็นหัวประชาชน” (Small is Beautiful: Economics as if People Mattered)

คือ เข้าใจคนจน ชาวไร่ชาวนา กรรมกร คนรากหญ้า คนขายของ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

นักจิตวิทยา นักจิตบำบัด ทราบดีว่า การให้การปรึกษา (counseling) นิยมเรียกว่า ให้การปรึกษา มากกว่าให้คำปรึกษา เพราะเป็นกระบวนการไปกลับสองทาง ระหว่างนักจิตวิทยากับคนไข้ โดยหัวใจของกระบวนการอยู่ที่การฟังและการตั้งคำถามที่เหมาะสม ถูกที่ถูกเวลา ไม่ใช่การให้คำปรึกษา คือ ไปสั่งไปสอนคนไข้ให้ทำอย่างโน้น บริโภคอย่างนี้

ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้บอกว่า คนไข้มีปัญหาทุกข์ร้อน อยากบอกความในใจ อยากระบายความทุกข์ จึงต้องการคนฟังมากกว่าคนมาสอนเขาทันทีที่เห็นหน้า เหมือนกับรู้แล้วว่าปัญหาเขาคืออะไร แบบที่แพทย์ทั่วไปมักทำกัน บางคนแค่เห็นหน้าคนไข้ไม่ถามสักคำก็เขียนใบสั่งยาแล้ว

การพัฒนาประเทศก็เหมือนกัน มีสูตรสำเร็จของ “คุณพ่อรู้ดี” รู้ว่าชาวบ้านต้องการอะไร